

DARIUSZ PŁĄCZOCKI

Preferencje siedliskowe i rozmieszczenie babki rurkonosej (*Proterorhinus semilunaris*) w płytkowodnych środowiskach dolnej Wisły

STRESZCZENIE

Babka rurkonosa (*Proterorhinus semilunaris*) jest przedstawicielem pontokaspijskich gatunków ryb babkowatych, które rozprzestrzeniają się w Ameryce Północnej i Europie. Gatunek ten w wodach słodkich Polski pojawił się stosunkowo niedawno (2008 rok) i jest najślabiej poznanym spośród nowo przybyłych Gobiidae.

Zasadniczym celem niniejszej pracy było określenie wpływu wybranych czynników środowiskowych, takich jak prędkość przepływu wody, rodzaj podłoża i rodzaj makrofitów porastających dno, na wybiórczość siedliskową i rozmieszczenie osobników babki rurkonosej w środowisku. Aby osiągnąć wyznaczony cel wykonano eksperymenty laboratoryjne w warunkach kontrolowanych oraz badania terenowe. Dodatkowym celem pracy było rozpoznanie rozmieszczenia babki rurkonosej w płytkowodnych środowiskach dolnego odcinka dużej, europejskiej rzeki nizinnej – dolnej Wisły.

Warunki eksperymentalne pozwoliły na ujawnienie rzeczywistych reakcji, tj. reakcji niemaskowanych przez oddziaływanie innych czynników. Ustalono występowanie u badanego gatunku preferencji siedliskowych w stosunku do prędkości przepływu wody, rodzaju podłoża oraz makrofitów. Babka rurkonosa wykazała najsilniejszą reotaksję dodatnią przy prędkości przepływu $10 \text{ cm} \cdot \text{s}^{-1}$. Ustalono, że gatunek ten preferuje podłoże muliste i wykazuje powinowactwo do makrofitów, tj. preferuje partie wód o wysokim zagęszczeniu makrofitów, przy czym spośród różnych rodzajów makrofitów wybiera te o liściach postrzępionych. Badania terenowe pozwoliły na identyfikację preferencji gatunku wobec ww. czynników środowiskowych oraz na ustalenie związku babki rurkonosej z określonymi typami siedlisk rzecznych. Wyniki badań połowowych wskazują, że babka rurkonosa preferuje obszary o spowolnionym przepływie, o dnie mulistym i z roślinnością naczyniową. Ustalono, że babka rurkonosa występuje w dolnej Wiśle na całym badanym jej odcinku, tj. od km 627 do km 905 i jest gatunkiem relatywnie liczny i częsty. Osobniki tego gatunku notowane były w szerokim spektrum mikrosiedlisk rzecznych, jednak najliczniej występowały w środowiskach pozakorytowych rzeki – starorzeczach oraz zastoiskach porośniętych makrofitami. Wyniki badań eksperymentalnych i terenowych w zakresie reakcji ryb na analizowane czynniki środowiskowe pozostają ze sobą w zgodzie. Wszystkie trzy analizowane czynniki wpływają zatem na wybiórczość siedliskową i rozmieszczenie osobników babki rurkonosej. Nie odnotowano oznak wskazujących, aby którykolwiek z rozpatrywanych czynników odgrywał rolę nadrzędną w stosunku do pozostałych.

